

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 8.11.2006
COM(2006) 675 definitief

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE
REGIO'S VOOR ECONOMISCHE VERANDERING

{SEC(2006) 1432}

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE
REGIO'S VOOR ECONOMISCHE VERANDERING

“We zijn op weg naar economische hervormingen, Europa is in beweging. Als we onze inspanningen kunnen verdubbelen, zal de vernieuwde Lissabonstrategie een heus keerpunt betekenen op weg naar groei en werkgelegenheid in Europa. Het is tijd voor een hogere versnelling.”

José Manuel Durão Barroso

25 januari 2006

“De Europese Raad is ingenomen met de mededeling van de Commissie ‘Tijd voor een hogere versnelling’. Hij verzoekt de Raad, de Commissie en de lidstaten om de uitwisseling van ervaringen op een pragmatische manier te organiseren.”

Europese Raad

24 maart 2006

Samenvatting

In de periode 2007-2013 wil de Commissie, in samenwerking met de lidstaten, twee bestaande instrumenten van het Europees regionaal beleid, namelijk de interregionale samenwerking en het netwerkprogramma voor stadsontwikkeling, gericht gebruiken om best practices voor economische modernisering en meer concurrentievermogen uit te testen. Met dit nieuwe initiatief, “Regio’s voor economische verandering”, zal het Europese cohesiebeleid nog beter kunnen bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van de vernieuwde Lissabonagenda. In totaal wordt ongeveer 375 miljoen euro uitgetrokken.

In het kader van het nieuwe initiatief worden de interregionale samenwerking en het netwerkprogramma voor stadsontwikkeling ongewijzigd voortgezet. Op vrijwillige basis gevormde netwerken van lidstaten, regio’s en steden kunnen verder naar eigen belangstelling ontwikkelingsthema’s uitkiezen en daarrond samenwerken in gezamenlijke netwerken die door het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO) medegefinancierd worden. De deelnemende lidstaten, regio’s en steden behouden hun leidende rol in de begeleiding en de werkzaamheden van de netwerken.

Nieuw is dat de Commissie in de periode 2007-2013 de netwerken een aantal thema’s in verband met economische modernisering en de vernieuwde Lissabonagenda zal aanreiken. Als lidstaten, regio’s of steden voor deze thema’s kiezen, kunnen zij nauwer met de Commissie samenwerken. Nog een belangrijke nieuwigheid is dat in het kader van “Regio’s voor economische verandering” een “snelle optie” ter beschikking staat. Daarmee kan de Commissie een leidende rol spelen bij het uittesten van geselecteerde ideeën, zodat deze snel kunnen worden verspreid via de door het EFRO gefinancierde programma’s van het Europees regionaal beleid, de “hoofdprogramma’s”. Rond de geselecteerde thema’s zullen op vrijwillige basis netwerken worden opgezet. De Commissie zal deze netwerken begeleiden en de resultaten verzamelen. Op die manier zal de Commissie over een “proeftuin” beschikken om haar ideeën voor economische vernieuwing uit te testen aan de hand van de thema’s die zij heeft vastgesteld. De diensten van de Commissie zullen in onderlinge coördinatie de thema’s selecteren en de programma’s begeleiden.

Twee verdere nieuwigheden beogen de best practices, met name met betrekking tot projecten die duidelijk bijdragen tot de EU-agenda inzake werkgelegenheid en groei, beter bekend te maken en op ruimere schaal te verspreiden. Ten eerste zal jaarlijks – voor het eerst in maart 2007 – een “Regio’s voor economische verandering”-conferentie worden gehouden, die zal samenvallen met de voorjaarsbijeenkomst van de Europese Raad. Bij de conferentie horen ook een website en publicaties. Ten tweede zullen jaarlijks prijzen worden uitgereikt voor de beste projecten in verschillende categorieën van economische modernisering.

Voorts wordt voorgesteld om het initiatief “Regio’s voor economische verandering”, wanneer dat nuttig blijkt, te vermelden in de voortgangsverslagen over de vernieuwde Lissabonagenda die de Commissie jaarlijks indient bij de Europese Raad .

De diensten van de Commissie, de lidstaten, de regio’s en de steden zullen op gecoördineerde wijze samenwerken om “Regio’s voor economische verandering” en de snelle optie een zo breed mogelijk draagvlak te geven. De eerste thematische netwerken zullen naar verwachting eind 2006 operationeel zijn.

Inleiding

1. Het Europese cohesiebeleid gaat in op de uitdaging van voorzitter Barroso uit januari 2006 om “naar een hogere versnelling over te schakelen” met het oog op groei en meer en betere banen.

Het is nu negen maanden geleden dat de Commissievoorzitter de EU opriep om haar inspanningen met het oog op economische modernisering op te voeren. Ondertussen zijn de lidstaten, regio's en steden, in nauwe samenwerking met de Commissie, druk bezig met het opstellen van nieuwe ontwikkelingsprogramma's voor de periode tot en met 2013. Voor deze programma's wordt 350 miljard euro aan communautaire steun uitgetrokken en via medefinanciering 150 miljard euro aan nationale middelen (uit openbare en particuliere bronnen) ter beschikking gesteld. Deze programma's zullen in de eerste helft van 2007 door de Commissie worden goedgekeurd.

2. Deze programma's vormen de bekroning van een reeks maatregelen die de Commissie reeds heeft genomen om ervoor te zorgen dat deze 500 miljard euro aan steun vooral de economische modernisering en het concurrentievermogen ten goede komt.

- Door een duidelijk verband te leggen tussen regionale economische convergentie en economische modernisering heeft de Commissie, met instemming van de Europese Raad, het regelgevingskader van het Europese cohesiebeleid nauw gekoppeld aan de nieuwe Lissabonagenda.
- De Commissie heeft streefcijfers voor de lidstaten ingevoerd om de lidstaten en de regio's te helpen de steun in het kader van het cohesiebeleid – uit het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO), het Europees Sociaal Fonds (ESF) en het Cohesiefonds – vooral in modernisering te investeren. Zo wordt 60% van de investeringen tussen 2007 en 2013 “geoormerkt” voor modernisering in de meest achtergestelde regio's. Voor de overige regio's is het streefcijfer 75%. In de EU-10-lidstaten is deze 60% een vrijwillige doelstelling; een aantal van deze lidstaten hebben zich er echter reeds toe verbonden.
- De Raad heeft zijn goedkeuring gehecht aan de communautaire strategische richtsnoeren inzake cohesie (met drie prioriteiten op het gebied van modernisering) en gedetailleerde richtsnoeren voor investeringen in stadsontwikkeling.

Elk van deze besluiten van de Commissie vormt voor de lidstaten, de regio's en de steden een leidraad om hun economische-convergentieprogramma's te richten op investeringen die een maximale meerwaarde creëren op het punt van economische modernisering en concurrentievermogen. Zo helpt de Commissie het Europese cohesiebeleid in een hogere versnelling te schakelen. Er kan echter nog meer worden gedaan.

“Regio's voor economische verandering” en de snelle optie

3. De programma's voor regionale convergentie, concurrentievermogen en werkgelegenheid die de EFRO- en ESF-steun voor het Europese cohesiebeleid toewijzen, worden – overeenkomstig het subsidiariteitsbeginsel – op gedecentraliseerde wijze beheerd. De lidstaten, regio's en steden beslissen dus grotendeels zelf welke investeringen in de periode 2007-2013 door het EFRO en het ESF worden medefinancierd.

Het initiatief “Regio’s voor economische verandering” zal op zoek gaan naar best practices op het gebied van economische modernisering, met name met betrekking tot projecten die duidelijk bijdragen aan de EU-agenda voor banen en groei, en zal deze in alle regio’s verspreiden om de regionale groei te helpen stimuleren en regionale verschillen te helpen verminderen. Zo zal het in belangrijke mate bijdragen aan de uitvoering van de communautaire strategische richtsnoeren inzake cohesie, waarin wordt gewezen op het belang van gezamenlijke ontwikkelingsstrategieën op nationaal, regionaal en lokaal niveau en van netwerken, die met name moeten zorgen voor de overdracht van ideeën naar de voornaamste nationale en regionale cohesieprogramma’s¹. Dit is vooral van belang voor die lidstaten en regio’s waarvan de prestaties het verst liggen van het EU-gemiddelde.

“Regio’s voor economische verandering” zal twee bestaande instrumenten van het Europees regionaal beleid, namelijk het programma voor interregionale samenwerking en het netwerkprogramma voor stadsontwikkeling, toespitsen op door de Commissie vastgestelde thema’s in verband met economische ontwikkeling die aansluiten bij de communautaire strategische richtsnoeren inzake cohesie. Dit past in het kader van de doelstelling “Europese territoriale samenwerking”². In de periode 2007-2013 wordt voor deze twee instrumenten in totaal 375 miljoen euro uitgetrokken.

4. “Regio’s voor economische verandering” zal een aantal nieuwigheden invoeren.

- Regio’s en steden kunnen hun eigen netwerken blijven opzetten en beheren, maar zullen ook worden verzocht daarbij rond bepaalde thema’s te werken om het EU-beleid op de moderniseringsagenda af te stemmen. Deze thema’s zullen in onderlinge coördinatie tussen de diensten van de Commissie en in samenwerking met de lidstaten worden vastgesteld (zie de punten 14 tot en met 16 en werkdocument SEC(2006) 1432 van de diensten van de Commissie).
- Dankzij een nieuwe “snelle optie” kunnen versneld “proeftuinen” worden opgezet om beleidsideeën van Commissieleden en hun diensten uit te testen. De Commissie is daarbij de drijvende kracht achter het opzetten van het netwerk van deelnemende regio’s en steden en de begeleiding van de programma’s (zie de punten 7 en 8).
- Tussen de thematische ontwikkeling en de hoofdprogramma’s van het Europees regionaal beleid komt er een “tweerichtingsbrug”. Via deze “tweerichtingsbrug” kunnen projecten die in het kader van “Regio’s voor economische verandering” (met een begroting van 375 miljoen euro) zijn getest, snel worden verspreid in de hoofdprogramma’s (zie de punten 9 en 10).
 - Regio’s en steden die, zelfstandig of in samenwerking met anderen, reeds projecten hebben ontwikkeld die best practices blijken te zijn, kunnen hun ervaringen via de “snelle optie” snel op grote schaal verspreiden.

¹ COM(2006) 386 definitief, Voorstel voor een beschikking van de Raad betreffende communautaire strategische richtsnoeren inzake cohesie, overweging 13.

² De rechtsgrondslag hiervoor is artikel 7, lid 3, van Verordening (EG) nr. 1083/2006 van de Raad van 11 juli 2006 houdende algemene bepalingen inzake het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds en het Cohesiefonds en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1260/1999. Voor nadere informatie over de uitvoeringsbepalingen, zie EFRO-verordening nr. 1080/2006 van 5 juli 2006.

- Regio's en steden die aan "Regio's voor economische verandering" deelnemen, moeten zich ertoe verbinden best practices proactief in hun hoofdprogramma's op te nemen. Dit kunnen ze doen door een "Regio's voor economische verandering"-prioriteit (in EFRO-programma's) of een speciale bepaling in hun hoofdprogramma's op te nemen. Een dergelijke verbintenis is nodig om aan de snelle optie te kunnen deelnemen.
- In het kader van "Regio's voor economische verandering" zal meer en intensiever worden gecommuniceerd om best practices snel in alle regio's en steden in de EU te verspreiden. Daartoe zullen jaarlijks prijzen voor regionale innovatie worden uitgereikt aan projecten die in hoge mate bijdragen aan de economische modernisering (zie de punten 11 tot en met 13).

5. Dankzij deze nieuwigheden biedt "Regio's voor economische verandering" de EU een nieuw instrument om de economische modernisering en het concurrentievermogen te bevorderen. Binnen de snelle optie is daarbij een duidelijke rol weggelegd voor de Commissie. Dankzij de snelle optie kunnen regio's en steden rond bepaalde thema's in verband met economische modernisering samenwerken en kunnen de programma's die in het kader van het Europees regionaal beleid EFRO-steun krijgen, op innovatieve wijze worden uitgevoerd, zodat ze de moderniseringsdoelstellingen steeds beter kunnen helpen verwezenlijken.

6. "Regio's voor economische verandering" zal gemakkelijk te beheren zijn en geen nieuwe bureaucratie met zich brengen, aangezien het met de bestaande instrumenten van het programma voor interregionale samenwerking en het netwerkprogramma voor stadsontwikkeling zal werken. De beginselen van subsidiariteit en decentralisatie zullen ten volle in acht worden genomen. "Regio's voor economische verandering" vormt dus een aanvulling op de reeds genomen besluiten en maatregelen van de Commissie en de Raad.

7. De programma's in het kader van "Regio's voor economische verandering" worden medegefinancierd uit hoofde van de doelstelling "Europese territoriale samenwerking" van het Europese cohesiebeleid. Daarenboven zal de Commissie netwerken die voor de snelle optie kiezen, doorlopend ondersteuning door deskundigen en zo nodig ook administratieve ondersteuning bieden. De medefinanciering van waardevolle ideeën kan worden overgenomen door de met EFRO-steun gefinancierde programma's van het Europees regionaal beleid. Er kan eventueel ook een beroep worden gedaan op financiële middelen die door de Europese Investeringsbank en de Europese Bank voor wederopbouw en ontwikkeling worden beheerd. Voorts kan via het JASPERS-initiatief technische bijstand bij de projectontwikkeling worden verleend.

8. De snelle optie vormt een onderdeel van "Regio's voor economische verandering". Zoals ook voor de rest van het initiatief geldt, kunnen regio's en steden op vrijwillige basis voor deze optie kiezen. Een belangrijk verschil is dat bij de snelle optie niet de regio's en steden de drijvende kracht zijn, maar wel de Commissie. De Commissie stelt vast rond welke thema's met de lidstaten wordt samengewerkt, nodigt belangstellende regio's en steden uit om aan de netwerken rond die thema's deel te nemen, begeleidt de thematische netwerken in samenwerking met de beheersinstanties en verzamelt de resultaten. Voorts krijgen netwerken die voor de snelle optie kiezen, bijstand van deskundigen om actieplannen op te zetten om de best practices uit te testen en te evalueren. Net als de overige onderdelen van "Regio's voor economische verandering" zal ook de snelle optie met de bestaande instrumenten voor interregionale samenwerking en stadsontwikkeling worden beheerd.

De “tweerichtingsbrug”

9. Uit ervaring blijkt dat proefprojecten waarbij nieuwe ideeën worden ontwikkeld, nauw moeten worden gekoppeld aan de door het EFRO gefinancierde programma's van het Europees regionaal beleid waaraan het grootste deel van de beleidsmiddelen is toegewezen. Dit is essentieel om nieuwe ideeën snel op grote schaal te verspreiden en in de praktijk te brengen. “Regio's voor economische verandering”, en met name de snelle optie, zullen uitwisselingen in beide richtingen mogelijk maken. Voorts zal het initiatief voortbouwen op de ervaringen van het EQUAL-initiatief, dat in belangrijke mate bijdraagt aan de verspreiding van best practices op gebieden waarvoor medefinanciering uit het ESF wordt verleend.

Ten eerste krijgen regio's die – in door het EFRO gefinancierde programma's van het Europees regionaal beleid, andere EU-programma's of eigen nationale of regionale programma's – ideeën hebben ontwikkeld die voorbeelden van best practice blijken te zijn, de mogelijkheid om deze in het kader van “Regio's voor economische verandering” te laten evalueren en in de hele EU te laten verspreiden.

Ten tweede wordt lidstaten, regio's en steden die aan “Regio's voor economische verandering” deelnemen gevraagd aan te tonen dat zij een brug slaan tussen hun activiteiten in “Regio's voor economische verandering”-netwerken en hun hoofdprogramma's. Doel is ervoor te zorgen dat de ideeën die uit dit initiatief voortkomen snel in de hoofdprogramma's worden verspreid. Deze brugfunctie is essentieel voor regio's die deelnemen aan netwerken in het kader van de snelle optie.

10. Regio's en steden die aan het initiatief deelnemen, kunnen deze “brug” tussen beide soorten regionale-ontwikkelingsactiviteiten gemakkelijk en op diverse wijzen leggen, bijvoorbeeld door een “Regio's voor economische verandering”-prioriteit (in EFRO-programma's) of een speciale bepaling in hun hoofdprogramma's op te nemen, zodat deze programma's ontstaan voor nieuwe ideeën.

Betere communicatie

11. Effectieve communicatie is een essentieel onderdeel van “Regio's voor economische verandering”. Zo kunnen ideeën, resultaten en informatie over de best practice-projecten snel worden verspreid. Daartoe zullen de informatie-eenheden van de betrokken diensten van de Commissie in onderlinge coördinatie seminars organiseren en publicaties en andere communicatiemiddelen ontwikkelen.

12. Een belangrijk communicatie-instrument is de jaarlijkse “Regio's voor economische verandering”-conferentie, die zal samenvallen met de voorjaarsbijeenkomst van de Europese Raad. Tijdens deze conferentie zal worden aangetoond hoe het EU-beleid bijdraagt tot de economische modernisering en de verwezenlijking van de doelstellingen van Lissabon. De eerste van deze jaarlijkse conferenties vindt plaats in maart 2007.

Ter gelegenheid van de eerste conferentie zal een nieuwe website voor de uitwisseling van best practices worden opgezet. In de beginfase zal deze website informatie bevatten over vijftig projecten op belangrijke beleidsgebieden zoals onderzoek, technische innovatie, informatiemaatschappij, duurzame economische ontwikkeling en financieringsconstructies. Daarvoor zal worden geput uit de ervaring die met de lopende programma's is opgedaan. Eind 2007 zal het aantal projecten tot minstens 150 oplopen. Ter gelegenheid van de “Regio's voor

economische verandering”-conferentie zal de Commissie jaarlijks een overzicht publiceren van de beste projecten op de verschillende deelgebieden van het initiatief.

13. Een integraal onderdeel van het communicatiebeleid van “Regio’s voor economische verandering” is de jaarlijkse uitreiking van innovatieprijzen voor de beste projecten rond bepaalde thema’s in verband met economische modernisering. Deze prijzen zullen de best practices beter bekend maken, de uitwisseling van ervaringen bevorderen en meer zichtbaarheid geven aan vooruitstrevende ideeën. Zij zullen jaarlijks worden uitgereikt op de “Regio’s voor economische verandering”-conferentie. De deelnamevoorwaarden zullen worden bekendgemaakt op de conferentie van maart 2007.

“Regio’s voor economische verandering” en de snelle optie: een samenvatting

De volgende tabel vat de voornaamste kenmerken van “Regio’s voor economische verandering” samen, met bijzondere aandacht voor de snelle optie:

	Regio’s voor economische verandering	Snelle optie
Netwerken rond thema’s in verband met economische modernisering en concurrentievermogen	Ja	Ja
Drijvende kracht achter het opzetten van de netwerken	Regio of stad	Commissie
Leidende rol in het netwerk	Regio of stad	Regio of stad
Steun uit hoofde van het Europees regionaal beleid voor het programma van het netwerk	Ja	Ja
Extra ondersteuning door de Commissie (deskundigen en administratieve ondersteuning)	Nee	Ja
Evaluatie van de resultaten	Regio’s en steden	Commissie, regio’s en steden
Verbintenis om best practice-ideeën proactief in de hoofdprogramma’s over te nemen	Wenselijk	Essentieel
Deelname van de instanties die het programma beheren aan de netwerken	Wenselijk	Essentieel
Deelname aan de jaarlijkse “Regio’s voor economische verandering”-prijzen	Ja	Ja
Snelle verspreiding van de resultaten	Wenselijk	Essentieel

Thema's in verband met modernisering

14. Het nieuwe regelgevingskader voor het Europese cohesiebeleid 2007-2013 bevat, in het kader van de overkoepelende doelstelling van economische modernisering, strategische richtsnoeren voor investeringen van de lidstaten en de regio's. Zij worden verzocht hun investeringen zoveel mogelijk te laten convergeren door zich, voor zover dat nuttig is, op de in de richtsnoeren vermelde thema's te concentreren. Welke thema's de lidstaten en de regio's kiezen, varieert naargelang van hun economische situatie. Om de concentratie van de middelen te bevorderen, zullen streefcijfers worden vastgesteld.

15. De strategische richtsnoeren reiken de lidstaten en de regio's een reeks thema's aan waarrond zij hun economische-ontwikkelingsprogramma's kunnen opzetten. De drie thematische groepen richtsnoeren en de horizontale territoriale dimensie kunnen als volgt worden samengevat:

- lidstaten, regio's en steden aantrekkelijker maken door de toegankelijkheid te vergroten, een hoge kwaliteit en adequaat niveau van dienstverlening te garanderen en het milieu te beschermen;
- innovaties, ondernemerschap en de groei van de kenniseconomie aanmoedigen door onderzoeks- en innovatiecapaciteit, waaronder ecologische innovatie en nieuwe informatie- en communicatietechnologieën;
- meer en betere banen scheppen door meer mensen aan het werk te helpen of tot het ondernemerschap te bewegen, het aanpassingsvermogen van werknemers en bedrijven te vergroten en meer te investeren in menselijk kapitaal;
- een hoog algemeen groeipotentieel en een gelijke regionale ontwikkeling tot stand brengen door bijzondere aandacht te besteden aan specifieke geografische omstandigheden.

Deze richtsnoeren sluiten aan bij de prioritaire actiegebieden die de Europese Raad in maart 2006 heeft vastgesteld, namelijk meer investeren in kennis en innovatie, het ondernemingspotentieel ontsluiten (vooral bij het mkb), en de arbeidskansen voor prioritaire categorieën verhogen. De Europese Raad heeft ook op het belang van investeringen op energiegebied gewezen. In het algemeen zal het initiatief ook bijdragen aan de horizontale beginselen van het cohesiebeleid, namelijk het bevorderen van de gelijkheid van mannen en vrouwen, het verminderen van de gevolgen van functiebeperkingen en het bevorderen van duurzame ontwikkeling.

16. De verschillende diensten van de Commissie zijn reeds goed gevorderd met het vaststellen van de thema's waarrond "Regio's voor economische verandering" moet werken. Deze thema's worden nader uiteengezet in werkdocument SEC(2006) 1432 van de diensten van de Commissie.

Net als bij de vaststelling van de thema's zullen de diensten van de Commissie ook verder samenwerken bij de uitvoering van "Regio's voor economische verandering", met name in het kader van de snelle optie. De Commissie zal de diverse thematische netwerken in het kader van de snelle optie leiden; deze taak zal over de verschillende diensten van de Commissie worden verdeeld. Doel is een nauwe band tussen het EU-beleid en de thematische netwerken

te behouden. Zo kunnen op de verschillende beleidsgebieden belangrijke ideeën in verband met economische modernisering worden uitgetest.

Volgende stappen

17. De diensten van de Commissie, de lidstaten, de regio's en de steden zullen op gecoördineerde wijze samenwerken om "Regio's voor economische verandering" en de snelle optie een zo breed mogelijk draagvlak te geven. Tijdens een informele bijeenkomst van de ministers van Regionaal beleid op 21 november in Brussel zal het Finse voorzitterschap de besprekingen afronden en de lidstaten vragen het nieuwe, gerichtere gebruik van de bestaande instrumenten, alsook de door de Commissie gekozen doelstellingen en thema's te onderschrijven.

De diensten van de Commissie zijn al ver gevorderd met de organisatie van de snelle optie. De eerste thematische netwerken zullen naar verwachting eind 2006 operationeel zijn.